

Quan als treballadors se'ns deia "productores"

scriure sobre l'amortat sindicat vertical de la CNS franquista, avui, comporta fer-ho des d'una òptica autobiogràfica; permetin-me, doncs, la llicència de referir la meua personal experiència, mig segle a recules.

Una citació sorprenent

De sorprenent, si més no, calia conceptualitzar la citació que em fou portada a mà, a la feina, per un ordenança de la CNS, datada el 5 de desembre de 1945, emesa pel *Jefe Provincial del Sindicato Vertical de la Construcción, Vidrio y Cerámica de Gerona*, en la qual em convocava al seu despatx amb la finalitat d'emetre el meu parer en relació amb la proposta d'un quadre de salaris per al Comerç de la Construcció «*Por Dios, España y su Revolución Nacional Sindicalista. Arriba España ¡Viva Franco!*».

La meua presa de consciència sindical es remuntava a poc després de l'esclatant triomf electoral del Front Popular del 16 de febrer de 1936, vaig afiliar-me com a aprenent de dependent de comerç al Centre de Dependents del Comerç i la Indústria, amb seu a l'entresol del Cafè Norat o Can Barris de les voltes de la Rambla. I tan bon punt fou dominat l'alçament facciós del 19 de juliol, el Centre s'adherí al sindicat UGT, que tenia el local en una antiga quadra del carreró del Sac, on estenien carnets a dojo. Avançada la guerra, la Generalitat establí l'obligatorietat del Certificat de Treball, que havia d'ésser conformat pel Comitè de Control Sindical de cada empresa, UGT, CNT o tots dos alhora, segons la correlació de treballadors afiliats respectius a cada centre de treball.

La pèrdua de la guerra l'any 1939 ho desgavellà tot: prohibició pel franquisme de partits polítics i sindicats de

Josep Soler i Bussé

classe i totes les llibertats democràtiques individuals i col·lectives –és història– republicanes; postguerra de grisa supervivència; anys de penúries per a la classe obrera, sobretot per a aquells que era impensable de reingressar a l'empresa d'abans, a l'albir de la consecució d'una feina a precari sempre, al marge de l'*Oficina de Colocación* de la CNS (com l'INEM d'ara), fins trobar la xamba d'una col·locació digna; llavors sí que el cap de l'*Oficina de Colocación*, que es deia Turró, ho despatxava talment que la plaça s'hagués assolit per mitjà dels seus bons oficis; superat el trimestre de prova, el lloc de treball esdevenia fix en les condicions que fixava l'empresa o patró (a Girona, de sempre, havien marcat pauta els migrats salaris de la fàbrica Grober i els Químics de Palau).

El *Jefe Provincial de la Construcción, Vidrio y Cerámica*, que es deia Pedro Jubero, molt escaridament em reiterà el text de la citació, exalçant la meua suposada idoneïtat per emetre el parer de «productor» de la part social del comerç del ram, que ponderat amb el de la part econòmica o patronal conformaria els quadres de salaris, els quals equiparats amb els dels altres sectors de «producció» dels comerços d'altres rams establirien els definitius salaris i categories oficialitzats al més alt rang previstos d'aplicació el 1946; em lliurà un exemplar imprès dels vigents a Madrid com a patró.

Una reunió conjunta

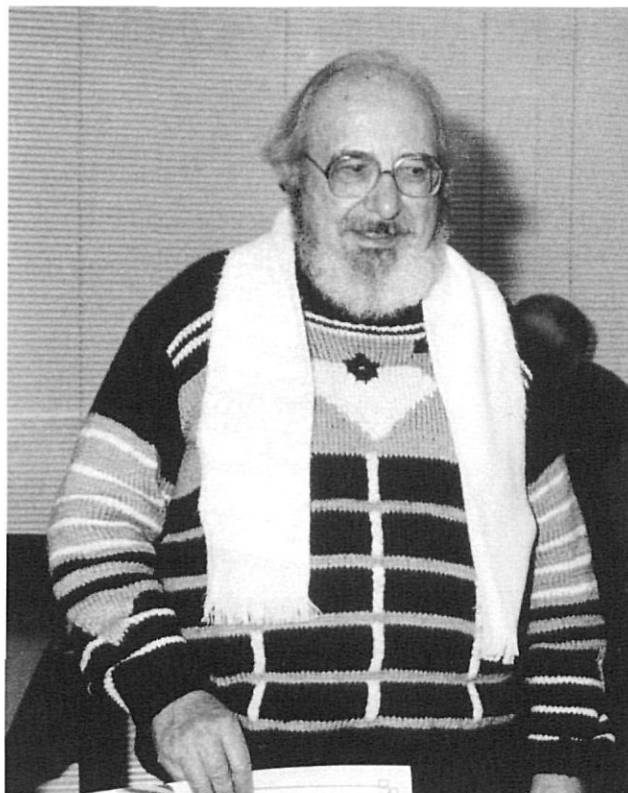
Aquella equiparació salarial per sectors o rams de comerç podria possibilitar una acció unitària de tots els dependents citats a emetre el seu parer; a tal fi vaig obtenir del secretari Enrique Massaguer els noms i establiments on treballaven, que lamento no puc

recordar-los tots ara, però sí can Reixach de les robes, Calçats Majèstic, Ferrreteria Puigmartí, Farmàcia Sagrera, amb els quals vaig entrevistar-me, vaig vèncer les seves reticències, els vaig proposar una acció conjunta, i em vaig comprometre a redactar un memoràndum reivindicatiu idèntic per a tots, que en alguns dels punts el col·lega Joan Casals i Dorca, de can Reixac, m'aportà assenyades suggerències que vaig tenir en compte. Ho vaig mecanografiar al treball amb l'antuència del cap de la sucursal de Rocalla SA, Joan Foxà: quatre fulls i un quadre de salaris; en resumeixo alguns considerants: Que el comerç gironí no era pas complex; que desestimàvem tantes categories professionals i activitats o especialitats de les bases madrilenyes; que tots els articles havien experimentat increments desorbitats sobre els preus normals d'abans i que sols n'era beneficiària la classe patronal, mentre que les remuneracions dels assalariats es mantenien sense regularitzar amb el cost de la vida; que a l'estalvi i a la previsió per a dur una vida digna com a éssers humans i a més treballadors s'hi tenia dret; que es tendís a anivellar els salaris d'ambdós sexes, en igual comès i categoria; que fos permès mantenir canvis d'impressions entre tots els dependents designats per donar el seu parer a fi de poder harmonitzar les opinions i propostes a presentar, al marge de possibles coaccions de la part patronal... I un reguitzell de considerants de les quatre pàgines del memoràndum que vam presentar.

Vaig promoure una reunió conjunta de tots nosaltres, a més de convidar una representant femenina –la dependenta de la merceria La Moda, una jove molt desimbolta– al local de la CNS, va ser presidida coercitivament pel mateix *Delegado Provincial* en persona. Reunió inusual d'uns «productores» que havien presentat per separat una proposta reivindicativa idèntica a la del ram sindical respectiu, acció insòlita que el *Delegado Provincial*, Sánchez Eguibar, va considerar impròpia del sindicalisme vertical per la seva reminiscència de lluita de classes a tots els efectes desterrada, a més: no podia permetre'ns ni acceptar propostes amb pretensions superiors a les de Madrid; i com a colofó, que esvaï qualsevol possibilitat d'entesa, la sobergueria definitiva: «¿Acaso pretendéis ganar más que yo?», frase lapidària que encara em sembla oír!

Vocal presumptament electe

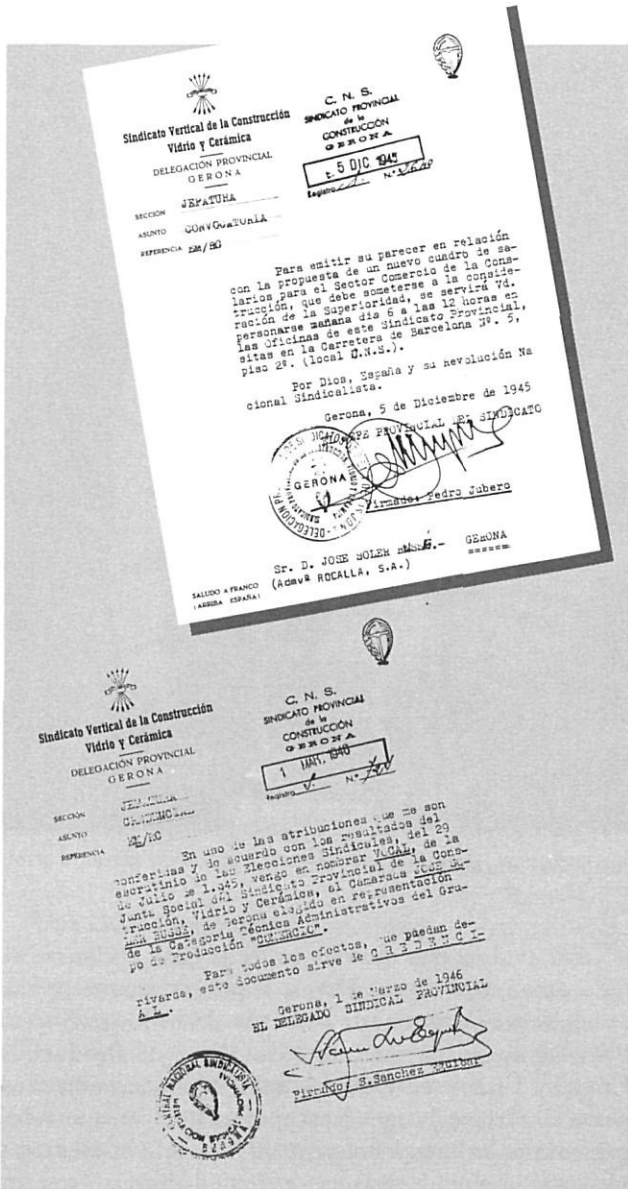
Poc després d'aquella facècia, vaig rebre per correu un altre ofici que feia els fets de credencial i nomenava «vocal» de la Junta Social el «camarada» José Soler Bussé, d'acord amb els resultats de l'escrutini de les Eleccions Sindicals del 29 de juliol de 1945 (sic), elegit en representació de la categoria tècnica administrativa del *Grupo de Producción Comercio*, signat, amb data 1 de març de 1946, pel *Delegado Sindical Provincial*, S. Sánchez Eguibar.

Josep Soler i Bussé (Girona 1919).

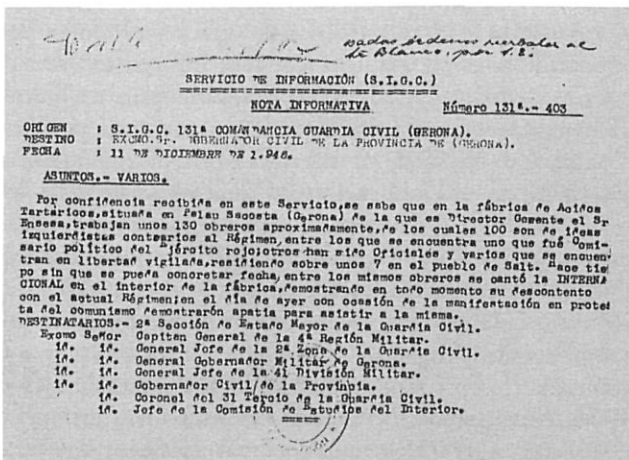
Era evident que quan es va fer la farsa d'admetre el meu parer, dos mesos abans, hipotèticament ja era «vocal» presumptament «electe» de la Junta Social Provincial en representació del Grup de Producció Comerç. I hom sense enterar-se'n! Manquen adjectius per a descriure la meua estupefacció. I és que se'm presentava un gros i punyent dilema de consciència i ideològic, d'acord amb la més estricta dialèctica marxista assimilada en el decurs de dos lustres de militància activa, des que a la tardor de 1936, engegada la Guerra Civil, vaig ingressar a la JSU de Girona, just després d'haver completat 17 anys d'edat.

Aquella «credencial» que em catalogava de «camarada» en el sindicat vertical franquista –sense proposar-m'ho–, podria representar una no gens desdenyable esclatada d'infiltració i camuflatge polític, d'acord amb el partit, conscient, alhora, d'exposar-me a ser titllat de col·laboracionista amb el règim. Ara, a principi de 1946, mantenia el compromís polític consegüentment en l'ardua dinamització orgànica del PSUC, desarticulat l'abril de l'any anterior per la repressió policial i engarjolament d'una cinquantena de membres de l'organització clandestina a Girona i comarca. (Josep Clara a *Girona sota el franquisme 1939-1976*, en el capítol «Resistència interior», en parla d'aquestes i altres detencions consecutives importants).

Dos documents de la CNS franquista: una citació de 1945 i una credencial de 1946.

A baix, informe de vigilància de la Guàrdia Civil, de 1946.

Resultats de la reivindicació

L'agost, vuit mesos després de la facècia dels salaris del comerç, aparegueren publicades al Butlletí Oficial de la Província les Normes aprovades per la Delegació Provincial de Treball «para la clasificación y retribución del personal ocupado en el comercio y en las farmacias de la provincia de Gerona, con carácter puramente temporal (...)». La prolixa literatura del text aprovat no difereix de les madrilenyes, però sí en els emoluments per nosaltres proposats. Per posar només uns exemples comparatius entre els proposats i els aprovats: Cap d'Establiment, classe única sou proposat: ptes. 1.250 / Aprovat classe 1a ptes. 700, classe 2a ptes. 650, classe 3a ptes. 600; Dependent 25 anys 900 ptes. / 1a 625 ptes., 2a 575 ptes., 3a 500 ptes.; Aprentent 16 anys 275 ptes. / 1a 200 ptes., 2a 175 ptes., 3a 140 ptes.; Comptable 1100 ptes. / classe única 700 ptes.; Caixer 1.000 ptes./750 ptes.; Oficial administratiu 900/625 ptes.; Mosso especialitzat 750/375 ptes. No calen comentaris; no tinc constància que les Normes aprovades tinguessin aplicació quant a millores salarials reals.

Així es clogué aquella primigènia reivindicació unitària –no se'n coneix cap altra d'aquella època–valent-nos d'un «marc legal» de la CNS, des de la base, que judicat objectivament amb perspectiva actual fou, tanmateix, força agosarada.

Servo també encara en el record d'haver estat requerit per a una nova faceta sindical, en aquest cas de l'elecció per a un càrrec nacional –no recordo quin– d'entre uns candidats d'ignot currículum laboral de llunyanes províncies; el de més a prop territorialment era de Castelló de la Plana –l'abstenció era irrellevant–. Cap coneixement posterior del resultat vaig tenir-ne.

Un comunicat revelador

Cloc aquest remembrament sindical de fa 50 anys, incloent un comunicat del Servicio de Información de la Guàrdia Civil datat l'11 de desembre de 1946, fotocopiats de l'Arxiu Històric de Girona, Fons del Govern Civil, que fou tramès a vuit estaments oficials diferents, sobre pressuposades actuacions antirègim dels obrers de la fàbrica Industrias Químicas y Tartáricas (popularment conceptualada de «sucursal de la presó» pel nombre de represaliats que hi treballaven), que palesa a bastament l'espionament a què era sotmesa la classe obrera i la població en general indiscriminadament, a voltes personificadament, en l'arduitat de la lluita clandestina contra la dictadura que haguérem de sortejar i superar, quan no reprimits amb ferocitat...

Però això fóra tema per a un altre capítol autobiogràfic.

Josep Soler i Bussé és antic militant de JSU/PSUC.